

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przyszłości polityki wymiaru północnego

(2006/C 309/19)

Dnia 17 listopada 2005 r., w związku z działaniami przyszłej fińskiej prezydencji Unii Europejskiej, Minister Handlu Zagranicznego i Rozwoju Finlandii Mari Kiviniemi pismem adresowanym do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego zwrócił się o opracowanie opinii w sprawie *przyszłości polityki wymiaru północnego*.

Sekcja ds. Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 1 czerwca 2006 r. Sprawozdawcą był Filip HAMRO-DROTZ.

Na 428. sesji plenarnej w dniach 5-6 lipca 2006 r. (posiedzenie z dn. 5 lipca 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął następującą opinię 162 głosami za — 5 osób wstrzymało się od głosu:

Streszczenie

- Na posiedzeniu w listopadzie 2005 r. ministrowie reprezentujący kraje współpracujące w ramach wymiaru północnego (WP) — UE, Islandia, Norwegia i Rosja — uzgodnili wytyczne dotyczące kontynuacji polityki wymiaru północnego, które miały posłużyć za podstawę do opracowania wspólnej polityki, jaka miałaby obowiązywać po 2007 roku.
 - Finlandia, jako kraj mający objąć prezydencję UE w drugiej połowie 2006 r., zwróciła się do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego o opracowanie opinii rozpoznawczej w sprawie możliwości wzmocnienia polityki WP oraz zwiększenia zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w tę politykę.
 - Komitet zgadza się z treścią wytycznych oraz wzywa Finlandię, jako państwo sprawujące prezydencję UE, by domagała się realizacji nowej polityki.
 - Komitet zwraca uwagę na następujące obszary priorytetowe:
 - dotychczasowe projekty współpracy w sektorach ochrony środowiska naturalnego i krajowej ochrony zdrowia;
 - infrastruktura, transport i logistyka;
 - energia i związane z nią kwestie bezpieczeństwa;
 - wzmocnianie społeczeństwa obywatelskiego i sieci współpracy w jego ramach oraz lepsze informowanie społeczeństwa.
 - W związku z punktem poprzednim należy zwrócić uwagę na potrzebę stworzenia konstruktywnych i otwartych relacji z podmiotami społeczeństwa obywatelskiego w Rosji oraz skutecznego dialogu społecznego. Ponadto należy wspierać transgraniczne sieci społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmocnić wysiłki w zakresie informowania społeczeństwa.
 - Komitet podkreśla potrzebę zapewnienia odpowiedniego finansowania projektów w ramach WP oraz związanej z tym procedury składania wniosków w sprawie projektów, która byłaby jasna, szybka i prosta.
- Komitet proponuje ustanowić silne, wspólne mechanizmy administrowania sprawami wymiaru północnego oraz podjąć decyzję dotyczącą lokalizacji centrum operacyjnego. Sugeruje on ponadto, że naturalnym punktem wyjścia dla administracji wymiarem północnym wydają się istniejące organy regionalne.
 - Komitet proponuje, by zaangażować podmioty społeczeństwa obywatelskiego w roli konsultantów w ramach sformalizowanych mechanizmów administrowania problematyką wymiaru północnego, w sposób podobny do zastosowanego w przypadku procesu barcelońskiego w odniesieniu do basenu Morza Śródziemnego. EKES gotów jest aktywnie uczestniczyć w tego rodzaju rozwiązaniu.

1. Kontekst opinii

W listopadzie 2005 r. odbyło się posiedzenie ministrów reprezentujących państwa członkowskie UE oraz kraje partnerskie w ramach wymiaru północnego (Islandię, Norwegię i Rosję), podczas którego uzgodniono nowe wytyczne dotyczące kontynuacji polityki wymiaru północnego (WP) po 2007 roku (*Guidelines for the development of a political declaration and policy framework document*)⁽¹⁾.

Strony w ramach WP utworzyły wspólną grupę sterującą z zadaniem przeprowadzenia prac przygotowawczych zgodnie z treścią wspomnianych wytycznych. Jesienią 2006 r. na podstawie tychże prac strony podejmą decyzję o kontynuacji działań w ramach wymiaru północnego.

W związku z obejmowaniem prezydencji UE w drugiej połowie 2006 r. Finlandia zwróciła się do EKES-u w listopadzie 2005 r., nawiązując do jego wcześniejszego wkładu w kwestie polityki wymiaru północnego, o przygotowanie opinii rozpoznawczej w sprawie przyszłości wspomnianej polityki. Finlandia poprosiła, aby opinia Komitetu przedstawiała poglądy i zalecenia zwłaszcza w odniesieniu do sposobów wzmocnienia tejże polityki od początku 2007 r. oraz tego, w jaki sposób można zwiększyć zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w opracowywanie tej polityki i jej realizację.

Krótką informację na temat wymiaru północnego oraz wcześniejszych działań Komitetu przedstawiono w załączniku.

⁽¹⁾ http://europa.eu.int/comm/external_relations/north_dim/doc/guidelines05.pdf

2. Zalecenia Komitetu w sprawie rozwoju polityki wymiaru północnego

W lipcu 2005 r. Komitet wydał opinię w sprawie kształtowania stosunków UE — Rosja⁽²⁾, a we wrześniu 2005 r. opinię w sprawie przyszłości wymiaru północnego⁽³⁾. Wnioski i zalecenia przedstawione we wspomnianych dokumentach pozostają istotne i aktualne, choć nie są tutaj ponownie przytaczane. Niniejsza opinia uzupełnia wymienione opinie, a odwołanie się do nich uwzględnione zostanie w prezentacji jej zaleceń stronom uczestniczącym w działaniach związanych z wymiarem północnym.

W ramach prac przygotowawczych Komitet zorganizował wyjazd rozpoznawczy do Sankt Petersburga, by zapoznać się z poglądami zainteresowanych podmiotów na temat przyszłości wymiaru północnego. Konsultacje z partnerami norweskimi i islandzkimi odbywały się za pośrednictwem kontaktów EKES-u w EOG.

2.1 Komitet popiera ideę współpracy regionalnej zgodnej z widoczną, wspólną polityką wymiaru północnego z udziałem UE, Islandii, Norwegii i Rosji.

Europa Północna stała się niezwykle ważnym podmiotem na szczeblu europejskim i światowym, na przykład w odniesieniu do posiadanych przez nią zasobów energetycznych czy zagadnień związanych ze środowiskiem naturalnym i klimatem. Potrzebuje ona ścisłej, wielostronnej współpracy międzyregionalnej, obejmującej także państwa nienależące do UE, położone w tym regionie. Współpraca taka jest uzupełnieniem stosunków dwustronnych między krajami w regionie oraz bilateralnych stosunków UE z państwami spoza Unii. Współpraca regionalna dopomóc może w promowaniu stabilności, wzrostu gospodarczego, dobrobytu i zrównoważonego rozwoju w regionie i całej Europie.

Jest oczywiste, że wymiarowi północnemu poświęcić należy więcej uwagi tak w Unii Europejskiej, jak i w krajach partnerskich. Należałoby go przekształcić w wyraźną, ustrukturyzowaną politykę realizowaną zarówno przez instytucje UE (oraz EOG), rządy krajowe, jak i społeczeństwo obywatelskie.

Komitet zwraca się do Finlandii, jako państwa członkowskiego sprawującego prezydencję Unii Europejskiej, o położenie znacznego nacisku na to zagadnienie oraz dołożenie starań, by zapewnić podjęcie stanowczych decyzji i zobowiązań politycznych na rzecz dynamicznej polityki w tym zakresie. Wraz z rozszerzeniem UE do działań w ramach wymiaru północnego przyłączyły się nowe państwa członkowskie, które niosą ze sobą pożądane nowe siły do jego rozwoju. Komitet podpisuje się również pod proponowanymi wytycznymi, zgodnie z którymi wymiar północny miałby się stać polityką o charakterze bieżącym.

Komitet popiera ideę wzmocnienia wymiaru północnego jako wspólnej polityki prowadzonej przez UE, Islandię, Norwegię i Rosję. Powinna ona opierać się mocno na najważniejszych spośród istniejących instrumentów współpracy: strategia WP powinna tworzyć regionalny wymiar czterech przestrzeni pomiędzy UE a Rosją, z udziałem Islandii i Norwegii w tym ogólnym systemie, zgodnie z postanowieniami porozumienia EOG.

⁽²⁾ Opinia w sprawie stosunków UE — Rosja, DzU C 294 z 25.11.2005 r., s. 33

⁽³⁾ Opinia w sprawie wymiaru północnego i związanego z nim planu działania, DzU C 24 z 31.1.2006 r., s. 34

Podczas szczytu UE — Rosja w maju 2006 r. strony oświadczyły, że rozważają rozpoczęcie negocjacji w sprawie nowej umowy między UE a Rosją. Zapewniłaby ona kolejne możliwości rozwoju współpracy regionalnej i transgranicznej w oparciu o dynamiczną politykę wymiaru północnego. Wspólna polityka WP dostarczyłaby także ram dla stworzenia opartej na solidnych podstawach strategii UE dla Morza Bałtyckiego, której przygotowaniem zajmuje się obecnie Parlament Europejski.

Komitet z zadowoleniem odnotowuje przyjęcie przez Komitet Konsultacyjny EOG w czerwcu 2006 r. rezolucji i raportu w sprawie przyszłości polityki wymiaru północnego, opracowanych w ścisłej współpracy z EKES-em w trakcie przygotowywania niniejszej opinii.

Idea współodpowiedzialności za wymiar północny ma kluczowe znaczenie i zasługuje na podkreślenie już na samym początku. Krajom partnerskim WP spoza UE powinno się umożliwić pełne uczestnictwo w procesie oraz równoprawny udział w planowaniu, realizacji i monitorowaniu polityki.

Wymaga to wytrzymałych mechanizmów, a mianowicie: wspólnego komitetu zarządzającego, odpowiedniej liczby podporządkowanych mu organów oraz skutecznego ciała odpowiedzialnego za funkcje operacyjne. Strony powinny spotykać się co roku w celu monitorowania oraz dostarczania wskazówek dla realizacji współpracy WP.

Jako że działania w ramach wymiaru północnego często mają charakter inicjatyw lokalnych, istotne znaczenie ma skuteczna komunikacja w zakresie planowania i realizacji polityki WP pomiędzy władzami krajowymi, samorządami i regionalnymi organami współpracy.

2.2 Priorytetowe obszary wskazane przez Komitet

Zdaniem Komitetu doświadczenie uzyskane dotychczas w wielu obszarach priorytetowych WP posłużyć powinno jako punkt wyjścia dla określenia przyszłej polityki. Jako podstawę wykorzystać należy pozytywne, praktyczne doświadczenia zdobyte w realizacji projektów w ramach partnerstw publiczno-prywatnych.

2.2.1 Silniejsza koncentracja na istniejących już projektach w zakresie ochrony środowiska naturalnego i krajowej ochrony zdrowia

Odnośnie do dotychczasowej współpracy w dziedzinie ochrony środowiska w ramach WP główny nacisk należy położyć na zaprzestanie zanieczyszczania wody w Bałtyku i Zatoce Fińskiej, niezwłoczne działania zmierzające do obniżenia ryzyka skażenia spowodowanego odpadami radioaktywnymi na Półwyspie Kola, a także na wsparcie projektów współpracy transgranicznej w dziedzinie ochrony środowiska w rejonie Pskowa.

W zakresie współpracy w dziedzinie ochrony zdrowia pierwszorzędne znaczenie ma zwalczanie chorób zakaźnych, a zwłaszcza HIV/AIDS.

Komitet wzywa partnerów WP do wzmocnienia wysiłków we wspomnianych obszarach priorytetowych w ramach istniejących projektów partnerskich (NDEP i projekt Wodokanał w Sankt Petersburgu — NDPHS). Należy podjąć zdecydowane działania w celu wzmocnienia i rozszerzenia owych projektów oraz zapewnienia rosnącej uwagi ze strony UE.

2.2.2 Rozwój infrastruktury, transportu i logistyki w regionie warunkiem wstępnym propagowania przedsiębiorczości, inwestycji i wzrostu gospodarczego

Warunkiem wstępnym przedsiębiorczości, inwestycji i wzrostu gospodarczego w regionie wymiaru północnego jest sprawny transport i system logistyczny. Wymaga to dialogu w ramach WP w sprawie sposobów usprawnienia transportu i logistyki w regionie celem stworzenia efektywnych połączeń transportowych zaspokajających potrzeby nasilającego się przewozu towarowego i pasażerskiego w Europie Północnej. Należy podjąć wspólne działania celem rozbudowy dróg lądowych, morskich i powietrznych oraz połączenia ich ponad granicami państw. Szczególną uwagę poświęcić należy bezpieczeństwu transportu (np. na morzu) oraz współpracy między władzami granicznymi (w zakresie odprawy celnej, standardów, zagadnień sanitarnych, procedur wizowych itp.), tak aby ułatwić legalne przekraczanie granic. Należy także podjąć wysiłki w ramach wymiaru północnego w celu znalezienia skutecznych sposobów zapobiegania wszelkim rodzajom nielegalnego przekraczania granic (włączając w to handel ludźmi, przemyt oraz imigrację).

Potrzeba nowego projektu współpracy publiczno-prywatnej w obszarze infrastruktury, transportu i logistyki w zakresie realizacji polityki wymiaru północnego, w związku z czym Komitet proponuje, by wszystkie strony uczyniły co w ich mocy dla stworzenia tego rodzaju wspólnego projektu.

2.2.3 Propagowanie współpracy w dziedzinie energetyki i bezpieczeństwa

Rozszerzenie UE oraz międzynarodowe tendencje energetyczne podkreślają znaczenie zwiększenia współpracy w dziedzinie energetyki w Europie Północnej. EKES wzywa do skoordynowania współpracy regionalnej w dziedzinie energetyki oraz dialogu energetycznego UE — Rosja w celu poprawy bezpieczeństwa energetycznego i dostępności energii. Komitet zaleca również ustanowienie partnerstwa WP w dziedzinie energetyki w ramach nowej polityki wymiaru północnego, ze szczególnym uwzględnieniem zrównoważonego wykorzystania istniejących zasobów naturalnych, efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii oraz bezpieczeństwa i aspektów środowiskowych związanych z przesyłem energii.

Będąc regionem o olbrzymich zasobach energetycznych, obszar wymiaru północnego ma znaczenie nie tylko dla państw samego regionu, lecz również dla całej UE. Mając na uwadze jego potencjalnie decydującą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa przyszłych dostaw ropy i gazu dla UE, zasługuje on na zainteresowanie ze strony wszystkich państw członkowskich. Wzmocniona koncentracja na Europie Północnej w ramach nowej polityki energetycznej dla Europy wskazuje na znaczenie polityki wymiaru północnego. I rzeczywiście, Komisja wyraźnie wspomina w swojej zielonej księdze w sprawie energii⁽⁴⁾ o

⁽⁴⁾ Zielona księga Komisji w sprawie Europejskiej strategii na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii, 8 marca 2006 r.

Rosji i Norwegii jako ważnych partnerach w ewentualnej spójnej, zewnętrznej polityce energetycznej UE.

Wymiar północny stanowi istotny element wyważonego rozwoju europejskiej infrastruktury energetycznej. W regionie WP potrzebne będą znaczące inwestycje w celu zabezpieczenia wystarczającego poziomu dostaw energii w przyszłości, zarówno w odniesieniu do infrastruktury przesyłu energii, jak i eksploatacji zasobów gazu w regionie. Zwiększone inwestycje oznaczają wzrost gospodarczy, wraz z większym zatrudnieniem oraz większym poziomem aktywności w przemyśle, niezwiązanym bezpośrednio z eksploatacją zasobów znajdujących w morzu. Jednakże ważne jest, aby eksploatacja zwłaszcza olbrzymich zasobów gazu ziemnego i ropy naftowej obecnych w tym regionie oparta była na zasadach rozwoju zrównoważonego, najwyższym poziomie standardów ochrony środowiska naturalnego oraz poszanowaniu życzeń ludności autochtonicznej.

Potrzebny jest skoordynowany system monitorowania ekosystemów morskich na północy; powinien on stanowić część transgranicznej współpracy WP. Istotne jest, aby eksploatacja gazu i ropy szła w parze z opłacalnym rybołówstwem oraz zdrowym środowiskiem morskim. Trzeba zapewnić najwyższe możliwe poziomy bezpieczeństwa przesyłu ropy i gazu w regionie WP — potrzeba ta wzrośnie w przyszłości wraz ze zwiększaniem się przesyłu naturalnego gazu płynnego (LNG).

Propozycja zgłoszona przez rząd norweski w marcu 2006 r. dotycząca nowego i w większym stopniu skoordynowanego systemu monitorowania ekosystemów morskich na północy jest w tym kontekście pożądana. Ponadto Komitet z satysfakcją odnotowuje rezolucję przyjętą przez Wspólny Komitet Parlamentarny EOG w maju 2006 r. w sprawie „Daleka północ Europy: zagadnienia związane z energią i ochroną środowiska”, której konkluzje zgodne są z poglądami prezentowanymi w niniejszej opinii.

Komitet pragnie podkreślić, że we współpracy w dziedzinie energii w rejonie objętym zasięgiem wymiaru północnego należy także zwrócić szczególną uwagę na problem szybkiego nasilającego się przesyłu energii w Zatoce Fińskiej i na Morzu Bałtyckim, zwłaszcza w kontekście jego organizacji i bezpieczeństwa oraz minimalizowania szkodliwego oddziaływania na środowisko naturalne.

2.2.4 Koncentracja wysiłków na społeczeństwie obywatelskim, sieciach współpracy i informowaniu

2.2.4.1 Wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego, wspólne wartości demokratyczne, prawa człowieka oraz otwarty dialog społeczny

Warunkiem pomyślnej współpracy między partnerami w ramach wymiaru północnego jest stosowanie systemu wspólnych wartości w każdym z krajów partnerskich WP. **Pluralizm demokratyczny, żywo reagujące społeczeństwo obywatelskie, otwarty dialog społeczny oraz sprawna gospodarka rynkowa wzajemnie się uzupełniają.** Należy podjąć zdecydowane wysiłki w celu propagowania tych aspektów, zwłaszcza w Rosji, gdzie występuje potrzeba aktywnego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego oraz instytucji demokratycz-

W swojej opinii z lipca 2005 r. w sprawie stosunków UE — Rosja Komitet zwrócił szczególną uwagę na sytuację panującą pod tym względem w Rosji. Stwierdził on, że nowe prawo dotyczące organizacji społeczeństwa obywatelskiego wyraźnie doprowadziło do dalszego pogorszenia się stanu rzeczy. Wymaga to naprawy w późniejszym stosowaniu przepisów. Kiedy władze rosyjskie zaczną opracowywać, w wiarygodny sposób, strategię i praktyki zmierzające do stworzenia konstruktywnych i otwartych stosunków z rodzimymi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego, prawdopodobnie pojawi się szerokie poparcie dla bliskiej współpracy z Rosją. Na przykład Izba Obywatelska w Rosji powinna opracować wiarygodny instrument umożliwiający wzmacnianie skutecznego dialogu obywatelskiego. Powinno się wspierać wysiłki zmierzające do zwiększenia znaczenia działaczy społeczeństwa obywatelskiego w Rosji także celem poprawy ich możliwości włączenia się w twórczy dialog.

Wysiłki w kierunku zapewnienia postępu w tych kwestiach powinny być również czynione w kontekście regionalnej współpracy WP, w której uczestniczyłyby Rosja.

2.2.4.2 Propagowanie transgranicznych sieci współpracy społeczeństwa obywatelskiego

Należy podjąć wysiłki zmierzające do wzmocnienia efektywnego i otwartego **dialogu ponad granicami** w celu krzewienia postępu w obszarach wskazanych w poprzednim punkcie. Istotną odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa na podmiotach społeczeństwa obywatelskiego, które mają tutaj do odegrania znaczącą rolę, ponadto konieczne jest, by organizacje społeczeństwa obywatelskiego same wychodziły z inicjatywą zacieśniania stosunków i współpracy w swoich własnych obszarach działalności. Należy podkreślić, że współodpowiedzialność za wymiar północny nie spoczywa jedynie na rządach, lecz także dotyczy ona społeczeństwa obywatelskiego i jego podmiotów w krajach partnerskich WP. Skuteczna realizacja polityki wymiaru północnego możliwa będzie jedynie wówczas, jeśli w proces ten zaangażowani będą aktywnie działacze społeczeństwa obywatelskiego.

W ramach polityki wymiaru północnego należy podjąć zdecydowane działania wspierające tworzenie sieci, dialog i współpracę między podmiotami społeczeństwa obywatelskiego w krajach WP i ich regionach, takich jak północno-zachodnia Rosja. Priorytetem uczynić należy **międzyludzką współpracę transgraniczną**. Należy wspierać mobilność, rozwój zasobów ludzkich, wymianę doświadczeń, praktycznej wiedzy specjalistycznej oraz informacji, a także wzajemne uznawanie dyplomów. Dotyczy to wszystkich zainteresowanych stron reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w tym przedsiębiorców, MSP i innych przedsiębiorstw, pracowników, młodych ludzi i studentów, kobiet, naukowców i przedstawicieli świata kultury, mniejszości, organizacji ekologicznych, organizacji rolników i pracowników sektora leśnego, a także konsumentów. Działania o charakterze transgranicznym dostosować należy do wymogów promowania projektów praktycznych oraz propozycji wspólnych projektów angażujących zainteresowanych przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego. Potrzeba prostych procedur umożliwiających zainteresowanym składanie propozycji wspólnych projektów w ramach wymiaru północnego.

Rozwój skutecznych stosunków trójstronnych oraz rynków pracy na całym obszarze WP powinien zmierzać do znalezienia

równowagi między uczciwą konkurencją dla przedsiębiorstw a przyzwoitymi warunkami pracy dla pracowników. Stosunki trójstronne oraz rynki pracy już obecnie są dobrze rozwinięte w wielu krajach; należy dzielić się zebranymi umiejętnościami i kompetencjami z organizacjami w tych krajach, w których są one mniej zaawansowane. Polityka wymiaru północnego stanowiłaby odpowiedni instrument ramowy inicjowania transgranicznych projektów w tym obszarze. Partnerzy społeczni w każdym z państw WP powinni dążyć do zapewnienia, by inicjatywy i prawodawstwo ukierunkowane na przemiany społeczno-gospodarcze oraz wzrost poziomu zatrudnienia uwzględniały w wyważony sposób ich interesy. W tym celu partnerów społecznych włączać trzeba we wszystkie dyskusje dotyczące zagadnień rynku pracy.

2.2.4.3 Zwiększone wysiłki w zakresie informowania społeczeństwa

Wymiar północny jest **eksponowany** w niewielkim stopniu. We wszystkich krajach, zarówno wewnątrz UE, jak i w krajach z rejonu WP pozostających poza UE, wiedza na ten temat jest nikła. Dlatego też strony w ramach WP powinny dołożyć starań w celu znaczącej poprawy w zakresie informowania społeczeństwa oraz kanałów informacyjnych. Wystarczające informowanie społeczeństwa o wymiarze północnym jest niezbędne, gdyż dzięki temu możliwe staje się pobudzenie szerszego zainteresowania WP wewnątrz społeczeństwa obywatelskiego oraz zachęcanie jego podmiotów do uczestnictwa w procesie i wnoszenia do niego własnego wkładu. Powinno się ich również włączać w rozpowszechnianie informacji w społeczeństwie; w tym celu należy podjąć konieczne kroki w zakresie kształcenia i szkolenia.

Jest jasne, iż w rejonie wchodzącym w zasięg wymiaru północnego potrzeba ośrodka, który zajmie się zaspokajaniem wyżej wspomnianych potrzeb informacyjnych oraz praktyczną koordynacją sieci, kontaktów i finansowania. Strony WP powinny podjąć decyzję co do utworzenia takiego ośrodka. Komitet proponuje, by zamknięte niedawno biuro Komisji Europejskiej w Sankt Petersburgu zostało ponownie otwarte specjalnie w tym celu oraz aby przyznać mu funkcje operacyjne, które wspólnie uznawane są za wchodzące w zakres wymiaru północnego. Należy również zbadać możliwość powierzenia tych funkcji sekretariatowi jednego z organów regionalnych, o których mowa w punkcie 2.4.

2.2.5 Należy poświęcić uwagę stosunkom z Białorusią

Podczas debat na temat przyszłego rozwoju polityki wymiaru północnego sugerowano, że w taki czy inny sposób powinna nią zostać objęta również Białoruś. Chociaż usprawiedliwione jest to względami geograficznymi, obecna sytuacja polityczna w tym kraju wyklucza możliwość oficjalnej współpracy. Jednakże Komitet podkreśla, że kwestie, o których była wcześniej mowa, zwłaszcza w punkcie 2.2.4, dotyczą także Białorusi.

Uważa on, że można na nie wpływać poprzez propagowanie kontaktów pomiędzy podmiotami społeczeństwa obywatelskiego obu stron. Ze swej strony EKES ma zamiar kontynuować umacnianie kontaktów oraz sugeruje, aby podobne działania wspierane były w ramach wymiaru północnego.

EKES przygotowuje właśnie oddzielną opinię w sprawie stosunków UE — Białoruś.

2.3 Konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim jako kluczowy element mechanizmu współpracy w ramach wymiaru północnego — EKES gotów jest służyć swoim doświadczeniem

Należy stworzyć efektywny mechanizm konsultacyjny w ramach wymiaru północnego, tak aby poprzez sposobność do wyrażania poglądów, przedstawiania zaleceń i dzielenia się wiedzą fachową, kluczowym podmiotom społeczeństwa obywatelskiego zapewnić wpływ i możliwość monitorowania realizacji działań podejmowanych w ramach wymiaru północnego.

Komitet uważa, że skutecznym rozwiązaniem byłyby tu doroczne posiedzenia zainteresowanych podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, pełniące rolę podobną do tej, jaka od wielu lat była elementem współpracy regionów śródziemnomorskich. Doświadczenia zdobyte we współpracy w basenie Morza Śródziemnego są niezwykle pozytywne, podobnie jak doświadczenia w ramach Komitetu Konsultacyjnego w kontekście współpracy w EOG. Ponadto należałoby stworzyć organ konsultacyjny społeczeństwa obywatelskiego podporządkowany komitetowi zarządzającemu WP postulowanemu w punkcie 2.1.4, który regularnie uczestniczyłby w monitorowaniu prowadzonej polityki oraz przygotowywaniu dorocznych posiedzeń.

Rozwiązanie takie umożliwiłoby podmiotom odpowiedzialnym za politykę wymiaru północnego korzystanie z wkładu przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w działania w ramach WP w sferze gospodarczej i społecznej.

EKES zorganizował już dwie konferencje skupiające zainteresowane strony z państw WP. Na przestrzeni lat Komitet wzmocnił swoje kontakty z najważniejszymi podmiotami społeczeństwa obywatelskiego we wszystkich państwach WP nienależących do UE. Stąd też posiada on praktyczne doświadczenia współpracy społeczeństwa obywatelskiego w regionie, z których to można natychmiast skorzystać.

Komitet jest więc gotów przyjąć na siebie aktywną rolę w angażowaniu podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w realizację przyszłej polityki WP. Komitet planuje powołanie specjalnej grupy monitorującej; odgrywałby on wiodącą rolę w organizowaniu corocznych spotkań zainteresowanych stron społeczeństwa obywatelskiego. Jednocześnie uwzględniono by istniejącą współpracę w ramach EOG. Celem tych spotkań byłoby przygotowywanie wytycznych dla realizacji WP, szczególnie w obszarach wskazanych w punkcie 2.2.4, które wywierają wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego. Komitet proponuje, aby włączyć te ustalenia w formalne mechanizmy współpracy w ramach WP.

2.4 Organy regionalne — naturalny punkt wyjścia dla administrowania wymiarem północnym

Komitet popiera ideę nadania kluczowej roli w realizacji działań w ramach wymiaru północnego istniejącym mechanizmom współpracy regionalnej — głównie Radzie Państw Morza Bałtyckiego (CBSS), Radzie Państw Morza Barentsa (BEAC), Nordyckiej Radzie Ministrów (NMC) oraz Radzie Arktycznej. Należy podjąć kroki mające na celu wspieranie ściślejszej koordynacji i współpracy między wspomnianymi organami, a także pomiędzy nimi a komitetem zarządzającym

WP, o którym mowa w punkcie 2.1, jako że stanowią one naturalny punkt wyjścia dla ogólnego administrowania wymiarem północnym.

System ten zapewniłby przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego rzeczywistą okazję do uczestnictwa we współpracy w ramach wymiaru północnego poprzez wkład, jaki wnoszą za pośrednictwem swoich sieci współpracy regionalnej (np. BASTUN w przypadku pracobiorców, BAC w przypadku społeczności przedsiębiorców, BCCA w przypadku izb handlowych oraz różne organizacje pozarządowe) oraz powiązań, jakie sieci te stworzyły ze wspomnianymi organizacjami.

2.5 Potrzeba jasnych ustaleń dotyczących finansowania działań w ramach wymiaru północnego

Obszarem priorytetowym należy nadać praktycznego wyrazu poprzez partnerstwa publiczno-prywatne (PPP) w ramach wymiaru północnego, przy jasno określonych programach, harmonogramach i budżetach oraz z udziałem jasno określonych uczestników.

Nawet wtedy, gdy w odniesieniu do danego obszaru priorytetowego partnerzy nie są jeszcze w stanie podjąć się realizacji projektu partnerstwa, powinni oni na przykład próbować porozumiewać się raz do roku w sprawie programów możliwie najbardziej szczegółowych rozwiązań oraz ich wdrażania i finansowania.

W zakresie rozwiązań proponowanych i wdrażanych przez podmioty społeczeństwa obywatelskiego (patrz zwłaszcza pkt 2.2.4) fundamentalne znaczenie ma stworzenie procedury finansowania działań na niewielką skalę, w oparciu o możliwie najprostszy system wniosków. Potrzeba będzie pomocy technicznej, która zapewni doradztwo i wskazówki odnośnie ubiegania się o przyznanie środków. Ponadto ważne jest, aby procedura rozpatrywania i zatwierdzania propozycji projektów była szybka i prosta. Zdaniem Komitetu ciężar obowiązków związanych ze stosowaniem owej procedury ponosić powinni także przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego.

Na szczeblu UE głównym źródłem finansowania działań w ramach wymiaru północnego powinien być europejski instrument na rzecz sąsiedztwa i partnerstwa (ENPI). Na projekty i działania WP przeznaczyc należy odpowiednią część środków z budżetu ENPI, potrzeba także zapewnić odpowiednie zasoby administracyjne niezbędne do zarządzania działaniami w ramach wymiaru północnego.

Dla realizacji regionalnej i transgranicznej współpracy w rejonie wymiaru północnego potrzeba finansowania ze strony Rosji, Norwegii, a także z mechanizmów finansowania EOG. Ponadto do zapewnienia pomyślnej realizacji znaczącej wspólnej polityki wymiaru północnego w przyszłości nadal kluczową rolę odgrywać będą inne międzynarodowe i krajowe źródła finansowania uczestniczące już w projektach WP (EBOiR, EBI, NBI itd.).

Istnieje potrzeba skutecznego rozpowszechniania w społeczeństwie przystępnych informacji na temat możliwości finansowania, jego źródeł i procedur ubiegania się o finansowanie propozycji projektów.

Bruksela, 5 lipca 2006 r.

Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Anne-Marie SIGMUND